

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, hétfő, november 14-én.

314. szám.

Bécsi hangok rólunk.

Az értelmes hegymászó turista, aki nem abban keresi a dicsőséget, hogy nagyon szép helyen törí a nyakát — az ilyen értelmes turista szokta megeselekedni, hogy a pihenőhelyeken egy-egy pillantást vet jobbra is, balra is, fölfelé is, visszafelé is, s mikor jól kinézte az utját, akkor ballag tovább. Noha a mi parlamentünk viselkedésében ez idő szerint több a kalandos hegymászókedv, mint az értelem, azért talán mégis jó lesz az ilyen pihenőnapokon egy pillantást vetni a szomszédba is, Ausztriába.

Most négy hete (amikor még nem volt obstrukció), ugysis sokat kacagtunk által. Kacagtunk is, mulattunk. Hogyisne, mikor olyan nevetségesen rángatózik az olyan ember, akinek görcei vannak.

Pedig elsőben is nem szép dolog a beteg embert kikacagni. Azután nem is jó. Mert a betegség ragadós. Lám, ránk is elragadt, most mi rángatózunk, mi ficzánkolkunk és a sógor odaát nevet.

Mert Ausztria szinte meggyógyult a mi betegségünktől. Csak úgy apró betűkkel közölték a lapok, de azért mindennap bennük volt, hol kortábban, hol hosszabban, hogy az osztrák reichsrathi albizottságok vigan tárgyalják a kiegyezést. Ma egyszerre csak arra ébredünk, hogy a legfontosabb javaslatokat: a kereskedelmi szerződést, a bankkegyezményt már le is tárgyalták, el is fogadták. Rugdalóztak, kapálóztak ellene, de csak beletörődtek. És fűgén dolgoznak tovább.

Hát elment a jó dolga Ausztriának, hogy megjött az esze? Ki csinálta meg azt a esudát, hogy a petyhüdt, enervált festbe megint vér kerül, a haldokló parlamentárizmus éledni

kezd? Senki más, csak a magyar ellenzék! A magyar ellenzék, amely idehaza kurjongatva, dülöngélve, muzsikaszóval mulat. Már pedig a részeges embert nem gyógyítja ki semmi jobban csunya bajából, mintha még részegebb embert lát.

Ausztriának a multban kevés szerencséje volt a szövetségeseivel. Nem sok hü barátja volt. Most van. A magyar ellenzék. Imádságban se kérhetett jobb szövetségestársat.

Csak egy hónapja és milyen büszkén beszélgettünk. Mi vagyunk a kettős birodalom súlypontja. A mi akaratumk a domináló. Miránk támaszkodik a korona, a külügyi politika. Mi vagyunk a helyzet urai, amig odaát a fejetején áll minden.

Ez volt a szerencsés kvóta, ahol mi kaptuk a nagyobbik százalékot.

Kell is a becsületes magyar ellenzéknek az ilyen óriás töke. Nem uzsorás ő. Ur! Oda vágja büszkén Ausztriának a milliókat. És aztán kuporgatná a garast.

Az ellenzék egyik vezérétől olvasunk ma ezikket a pártja lapjában. Szidja a vármegyéket, mert nem kell nekik az obstrukció. Az emberiség szent jogaira hivatkozik és fenyeget harccsal és háborúval. Bizony Istén rossz ezikk, nem is szép, nem is igaz. De ha jó volna is, szép és igaz, ne írjon most, hanem olvasson. Olvassa el a bécsi lapokat. (Különben érti a németet.) Nézze, hogy ujjonganak, hogy büszkélkednek. Nézze a nagy boldogságukat, az örömeiket, s akkor talán eszébe jut, hogy a magyar ellenzéknek talán még se az az egyedüli hivatása, hogy Ausztriát boldoggá tegye, hogy azt a nehéz zsákot, a mely a lajthautuli országot a földre nyomja, a maga vállára vegye.

Egyébként holnap van az obstrukció huszonötödik napja. Folytathatjuk az obstrukciót.

De közben jó lesz meghallgatni a bécsi Fremdenblatt-ot, amely ezeket írja:

„Mikor a kvóta kiigazításának követelése Ausztriában olyan jelentős kérdés lett, hogy bizonyos tekintetben az egész kiegyezést ettől teszik függővé, — akkor nem csupán a számok számítanak, amelyek a magyar hozzájárulás emelése révén az osztrák költségvetés javára esnének. Ezek a mérlegelések csak bizonyos körökben gyakorolnak befolyást, azokban a körökben, ahol a költségvetés számanyagával tisztában vannak. Az osztrák nép zömének szemében a kvótakérdés megoldása csak annyiban lényeges, mert válasz arra a kérdésre, vajjon Ausztria elég erős-e, hogy Magyarországgal szemben jogos követelését érvényesíteni tudja. Csak mérték lehet annak a megítélésére, mennyi a politikai súlyunk a birodalomban.

A kvótakérdés politikai oldala sokkal lényegesebb, mint a költségvetés körébe eső része. És van-e Ausztria politikai befolyásának erősítésére kiválóbb eszköz, mint parlamentári akcióképességünk tartós helyreállítása, teljes tetterjének visszanyerése? Ezen kell közreműködni mindazoknak, akik a mondott célt elérni akarják. A magyarországi viták a tanulságok túlaradó forrását adják azoknak, akik Ausztria politikai szövetségének szóni segítenek. Mert mivel lehet a magyar obstrukciót ellen a leghatósabban küzdeni? Csak rá kell mutatni arra, hogy az osztrák obstrukció kitörése tette Magyarországot a monarchia döntő politikai faktorává.”

Igy irnak Bécsben. Így lép a magyar obstrukció Ausztria szolgálatába.

A Festetichek.

Gróf Festetich Tasziló keszthelyi kastélyának volt a napokban vendége gróf Goluchowski Agenor külügyminiszter.

Az évenként ismétlődő fényes vadászatokon is részt vett a külügyminiszter, kirándult a Balatonhoz és el volt ragadtatva az őszi hervadásában is bűbájos vidéktől. Gróf Festetich új kastélya csak néhány év előtt készült el és fejedelmileg pazar berendezése, még a rendkívüli pompához szokott walesi herceget is elragadta.

Anglia első gentleman-jének akkor azt a meglepetést szerezte a gavallér házigazda, hogy hálósodóját tökéletesen az otthonihoz hasonlóan rendeztette be.

Az új kastélynak természetesen még nincsen slyan multja, mint volt a réginek, amelyben az első gróf Festetich György lakott, a régi Magyarországnak ez a nagy alakja.

Pályáját mint katona kezdte, s már harminczöt éves korában alezredes volt. 1790. július 12-én, mint a Graeven-huszárok alezredese Latzkovich János századossal — akit 1795-ben, mint a Martinovich-fele összeesküvés egyik részeseit lefejeztek — s több tisztársával kérvényt nyújtott be Pozsonyba, a rendek házához aziránt, hogy a magyar ezredek béke idején mindig a hazában legyenek és hogy a szolgálati nyelv magyar legyen.

E folyamodvány miatt aztán bajba került, s daczára, hogy a Felső Táblának tagja volt, a haditanács parancsára elfogták.

Nagynehezen kapta meg újra szabadságát, de a katonasághoz nem ment többé vissza. Teljesen elvonult az udvar köréből is és Keszthelyre ment lakni. Itt kezdte meg korszakalkotó működését. A Georgicon első földműves-iskolánk, a csurgói gimnázium egymásután létesültek, míg az 1814-től fogva rendszeresen tartott keszthelyi helikoni ünnepek a magyar irodalom emelésére szolgáltak.

Később az udvar is megbékült a kitűnő hazafival és a keszthelyi régi kastély egymásután látta vendégeül József nádort, Károly főherceget, majd magát Ferencz császárt is.

József nádor tiszteletére nagy ünnepet tartottak a Georgiconban. A növendékek karénekkal üdvözölték a népszerű palatinust, aki a gazdaságba is kiment, és egy harázdát sajátkezűleg szántott föl.

Ez az eke máig is megvan, kegyelettel őrzik épen úgy, mint őzi a nemzet is a nádor és Festetich György emlékezetét.

Mikor a francia háborúkor százezer forintot adott a nemesi fölkelés céljaira, a bécsi udvar végképen kibékült a gróffal, és Károly főherceg személyesen jött el megköszönni a nagylelkű adományt.

Az asperni győző rendkívül jól érezte magát

Keszthelyen s a bűbájos magyar tengert is behajózta egy pompásan felszerelt gályán, melyet a gró készítettett számára.

Keszthelyi tartózkodásának emlékéül egy fiatal fűcskát ültetett el Károly főherceg, mely még pár év előtt is díszlett.

Vége 1817-ben, mikor Ferencz császár, nejevel, Karolina Augusztia császárnéval beutazta Erdélyt és Magyarországot, elment Keszthelyre is és vendége volt az egykor kegyvesztett Festetichnek.

Festetich György leirhatatlan fényvel és pompával látta el a császári párt és kíséretét.

A nagy megliszteltetés felett érzett örömet mindenképen akarta nyilvánítani s nem utolsó hódolati jel volt, mikor reggel Ferencz császár szeméj előtt százezer forintot akart elégetni, ami váltóban is nagy pénz volt ám.

A hódolatnak ezt a különös jelét természetesen nem fogadta el a takarékos császár s arra kérte Festetichet, fordítaná az elégetésre szánt összeget valami nemzeti célra, ami még is történet, mért a gróf az összeget egy magyar katonai nevelő-intézet alapjára adta.

Festetich György fia, László gróf, szintén sokat adott jótékony célokra s nejevel, Hechingen-Hohenzollern hercegnővel a század elején egyik legfényesebb szalont tartották.

László grófnak unokája és II. György grófnak fia Tasziló gróf, elődeinek nyomdokán haladva,

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtti tíz órákor ülés-lesz.

Az obstrukció. Talán még csak holnap és holnapután tart a napirend-vita a képviselőházban, s akkor kerek négy hét után berekesztetik a hasznos vitatkozást. Ezután a záróbeszédet következnek, úgy, hogy esütőrlökön esetleg már meg lesz a szavazás. Ez eseten az elnök azt fogja indítványozni, hogy az indemnitás-javaslatot a jövő hétfői ülés napirendjére tűzzék ki. Mindez azonban csak arra az esetre szól, ha az ellenzéknek nem sikerül valami új, megfogható témát szerezni a vita folytatására. Ilyennek tartják Tisza Kálmán tegnapi nagyszabású beszédét, amelynek olyan erős hatását látják, hogy az ellenzék okvetlenül védekezni akar. Ilyennek látják sokan a miniszterelnök ellopott levelét is, ha az csak a legtávolabbról is alkalmas valami módon való belekapaszkodásba. Ebben az esetben persze a napirend-vita eltarthat még a jövő hétig is. A függetlenségi és négyvennyolcas párt egyébként holnap este értekezletet tart, amelyen megbeszélnek, hogy mi-féle dolgot lehetne hamarosan előrántani.

A függetlenségi táborból. A függetlenségi párt az elmúlt héten két új erőt kapott. A fővárosba jött Justh Gyula, aki a jövőben ismét vezető szerepre fog vállalkozni, s megjött Mészlény Lajos, aki hosszabb ideig vidéken volt. Mészlényt ma nagy diadaljal fogadták a pártklubban. Kossuth Ferenc ellenben legközelebb vagy két hétre Nápolyba megy, fontos dolgait elintézni. Persze csak akkor megy el, ha a haza megeneddi. Épen ezért (így jelenti a párt egyik köznyomatos) az elutazása napját még nem határozhatta meg.

Az obstrukció ellen. Hont vármegye törvényhatósága ma Horváth Béla főispán elnöklése alatt tartott rendkívüli közgyűlésén tárgyalta Csongrád vármegye átiratát az obstrukció ellen. A kérdéshez, — amelyvel kapcsolatosan a törvényhatóság báró Bánffy Dezső miniszterelnökhöz való fokozódó bizalmát kívánta megszavazni, — az ellenzék részéről Kudora János és Ivánka Zsigmond, a szabadelvű párt részéről pedig: báró Majláthy László, Jankovich Béla, Czibulya László alispán, Luka Pál és Berkó István szölkak hozzá. Ezután szavazásra került a sor. A beadott hetvenhét szavazat közül hetvennégy megszavazta az obstrukció ellen intézett és a miniszterelnöknek bizalmát szavazó feliratot. A két ellenzéki szónok együtt csak egy szavazót tudott kapacitálni.

igazi magyar főúri háztartást vezet. Neje, született Hamilton hercegnő, aki egyidőben Reviczky Gyulától tanult magyarul, egyesíti a nyugati szokásait a mi hagyományos vendégszeretetünkkel.

Bécsben időzve, sűrűn látogatják gróf Goluchowski szalonját, aki most a magyar főúr otthonában viszonzta azt.

A külügyminiszter nagyon jól érezte magát a magyar dynastánál, aki nagyanyja után a német, neje után pedig az angol királyi házzal rokon.

Érdekes megemlíteni, hogy gróf Goluchowski neje szintén királyi származású.

Egyik őse Murat Joachim volt, I. Napoleon egyik legvitézesebb tábornoka, aki rohamosan emelkedve, 1808-ban nápolyi király lett.

A Murat-család mindvégig híven kitartott a Bonaparték mellett, Murat József III. Napoleon hadsége volt, német fogságba is esett, vitézül harcolva az 1870—71-i porosz-francia hadjáratban.

Murat Anna, Muchy hercegné pedig egyik legbensőbb barátja volt Eugenia császárnénak.

Gróf Goluchowski neje rendkívül szellemes szép asszony, aki úgy a párisi, mint a bécsi szalonokban elsőrendű helyet foglal el. Mostani férje, midőn először meglátta a párisi opera egyik előadásán, lelkesedve kiáltott föl:

— Vagy ez a lány lesz a feleségem, vagy örökre nőlen maradok!

Csakhamar bemutatatta magát aztán. Murat hercegnőnek is megtetszett a dalás lengyel és megtörtént az egybekelés.

TÁVIRATOK.

A Fashoda-Ugy.

London, november 13. Grey volt külügyi államtitkár tegnap Ashingtonban (Northumberland) beszédet mondott, amelyben teljesen hozzájárult Salisbury-nak a Fashoda-ügyben követett politikájához. Egyiptomnak Anglia részéről való megszállásáról azt mondta Grey, hogy Anglia azzal az igérrettel és szándékkal ment Egyiptomba, hogy majd ismét visszavonul. A körülmények azonban olyan kötelezettséget róttak reá, amelyek sem előreláthatók, sem várhatók nem voltak. Ha Anglia kivonulna Egyiptomból, ez az ország kótségtelenül visszaesnék előbbi állapotába és Anglia a saját nagy művét semmisítené meg.

London, november 13. Asquith volt belügyminiszter tegnap este Padibamban (Lancashire) beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy ma vannak még Franciaországgal szemben elintézendő kérdések, de ha a Nilust visszaadják Egyiptomnak akkor ez a Nilus nem csak Nagy-Britannia, hanem minden más hatalom törvényes kereskedelmének is nyitva áll. Jó jel a jövőre nézve — mondja a szónok — az is, hogy Anglia és Amerika közötti közzeledés áll be abban a pillanatban, amikor Amerika gyarmati és birodalmi hatalommá válik. A brit- és az amerikai érdekek Kinában azonosak és a közös célra való együttműködés alapján érintené a távol Kelet egész jövődöbeli diplomáciáját.

Ritchie kereskedelmi miniszter Swindonban (Wiltshire) mondott beszédet, amelyben azt mondta hogy Anglia nem akar akadályokat gördíteni Franciaország kereskedelme elé, de eltökélt szándéka, hogy Egyiptom uralmát az egész Nilus mentén sértetlenül fentartja.

Dupuy a francia társadalomról.

Páris, november 13. A Sorbonne, egyik tantermében ma ünnepezték meg a filotechnikus-egyesület fennállásának ötvenedik évfordulóját. Dupuy ez alkalommal beszédet mondott, amelyben annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a jövő században végsőn véget Francziaország jelenlegi társadalmi elégtelenségnek és erkölcsi szakadagnak álltal, hogy törekvéseit és szükségleteit törvényes módon kielégíti. Azután Leygues közoktatási miniszter beszélt arról, hogy a közoktatás fejlesztése mennyire szükséges a demokrácia hazájában. Buisson igazgató észlelést tett arra, hogy valahára diadalra jut Francziaországban a józan ész, ami élénk tüntetésre adott alkalmat. „Éljen az igazság! Éljen a hadsereg! Éljen a haza!” — hangzott mindenfelől.

Vilmos császár utazása.

Konstantinápoly, november 13. A német császárnak Damaskusban mondott pohárköszöntője, különösen annak hangoztatása, hogy háromszáz millió muzulmán tiszteli a kalifát Abdul Hamid szultánban, nagy megelégedésére szolgált a szultánnak, aki a császárnak ezért meleg köszönetet mondott. Hír szerint a pohárköszöntőnek török nyelven való közzétételét tervezik, amitől a szultán tekintélyének és befolyásának növekedését várják.

Török reformok.

Konstantinápoly, november 13. A Yildizhez közelálló körökben híre jár, hogy az európai vilájetek részére Hafiz basa kosszovói váli és Szád Edin basa rendkívüli biztos jelentései és javaslatai alapján terjedelmes reformokat készítenek elő, amelyek állítólag valamennyi nemzetiséget ki fogják elégíteni és hozzáfognak járulni a nyugalom helyreállításához.

Báró Calice osztrák-magyar nagykövet tegnapi kihallgatása alkalmával a szultán szóba hozta a kosszovói vilajetből beérkezett panaszokat és azt mondta, hogy a reform-rendelet nyolcz napon belül meg fog jelenni. A szultán annak a reményének adott kifejezést, hogy a rendelet általános meg-

nyugvást fog kelteni. Egyidejűleg azonban folytatják a katonai óvintézkedéseket a szalonki harmadik hadtest területén és a krétai őrséghől tizenegy zászlóalj és nyolcz tábori ágyút az északi hadtestek területén helyeznek el.

Kréta kiűritése.

Konstantinápoly, november 13. Krétából érkezett jelentés szerint az eddig ottmaradt török tisztek, katonák és hivatalnokok a mai napon mind elhagyták a szigetet.

Kánaa, november 13. A fölkelők megígérték, hogy György herceg megérkezése után, amit a legközelebbi napokban várnak, ki-szolgáltatják fegyvereiket. A lakosság ünnepekre készül. A polgármester a tengernagyok megkeresésére négyezer frankot engedélyezett a herceg fogadására.

A spanyol-amerikai tárgyalások.

Washington, november 13. A kormány tegnap este táviratot küldött Párisba, amelyben utasítja a békebizottság amerikai tagjait, hogy a Filippiszigetekkel való rendelkezés jogára nézve ne bocsátkozzanak további tárgyalásba. A tanácskozás egyetlen tárgya a szigetek átadásának rendje és módja legyen.

Lázadó katonák.

Madrid, november 13. A Fabra-ügynekségnek jelentik Havannából: Két század rendőrkatonaság fellázadt és zsoldja kifizetését követelte. Arolas tábornok lefegyvereztette a lázadókat és egy kaszárnnyába záratta őket, mire a rend ismét helyreállt.

Bismarck herceg hamvai.

Hamburg, november 13. A „Hamburgischer Correspondenz“ megerősíti, hogy Bismarck herceg hamvainak nyugalomrahelyezését 1899. április havára halasztották.

Népszavazás Svájcban.

Bern, november 13. Ma szavaztatták meg a népet az egységes magánjogi és büntetőjogi törvényjavaslatról, amelyet a nép körülbelül százötvenezer szavazatnyi többséggel elfogadott.

Az anarchisták ellen.

Róma, november 13. Az „Italia“ jelenti: A Vatikán megkereste azokat a hatalmakat, amelyekkel bensőbb viszonyban áll; tegyenek kísérletet arra nézve, hogy az anarchisták ellen való értekezletet Firenzében tartsák meg. A nevezett lap megjegyzi, hogy ezt a lépést igen udvarias alakban és a Vatikánra való minden célzás nélkül a hatalmak egyikének kvirinnáli képviselője tette, de minthogy az olasz kormány határozottan visszautasító magatartást tanúsított, elejtették az egész dolgot.

HIREK.

Mária Antónia temetése.

(Távirati tudósítás.)

Az elhánt toscanai nagyhercegnő temetésére már minden készüléket megtettek. Mint Bécsből táviratozzák, ma reggel már a király is odaérkezett Gödöllőről. A nap folyamán Bécsbe érkezett az uralkodóház tagjainak legnagyobb része is, hogy részt vegyen a holnapi temetésen. Gróf Goluchowski Agenor, aki Budapesten volt, ma regge szintén hazautazott.

Ma este tíz órákor érkezett ide a Mária Antónia főhercegnő hamvait hozó udvari vonat, amelyet Liechtenstein herceg első főudvarmester várt a nyugati pályaudvaron. Miután az udvari plébános a halottat beszentelte, a szokásos szertartásokkal a burgtemplomba vitték a koporsót, ahol a halottat még egyszer beszentelték, azután pedig bezárták a templomot. A nyugati pályaudvaron és az utcákon, amerre a gyászmenet elhaladt, nagy számú közönség várakozott. Az első koszorú kő

zött, amelyeket a ravatalra tettek, volt Stefánia özvegy trónörökösne koszorúja is.

A hivatalos lap mai száma közli, hogy a nagyhercegnőért hétfőtől kezdve tizenhat napig udvari gyászt fognak viselni az Erzsébet királynéért fennálló udvari gyászszal együtt. A bolgár udvarnál három heti gyászt fognak viselni a nagyhercegnőért.

Gmundenből táviratozzák: Délután három óraker szentelték be Orthban Mária Antonia főhercegnő holttestét. A beszantelésnél jelen voltak: Mária Terézia württembergi hercegnő, Mária Raineria főhercegnő, Mária hannoveri hercegnő, báró Pouthon helytartó, továbbá udvari méltóságok, a papság, az itt időző egész arisztokrácia, valamennyi hatóság és egyesület és Gmunden és környékének lakossága.

A beszantelés után a főhercegnő hült halmait a pályaudvarra vitték. Közvetlenül a halottas kocsni előtt báró Pouthon helytartó ment gróf Salzburg kerületi főnökei. Az udvari váróteremben újra beszantelték a halottat, azután a pompás koszorúkkal borított koporsót a készen álló udvari különvonatra tették, amely délután öt óraker indult Bécs felé. A főhercegnő koporsóját gróf Consolati kamarai elöljáró és Lazarini bárónő udvarhölgy, továbbá gróf Attems főudvarmester, báró Silvatici udvaragya és gróf Scapinelli, Mária Immaculatafőhercegnő kamarai elöljárója kíséri. Ferdinánd főherceg, toszkánai nagyherceg és Lajos Salvátor főherceg, továbbá Ysenburg hercegnő és Trapani grófnő már ma Bécsbe utaztak.

Lapunk mai száma 8 oldal.

— Személyi hír. Stefánia özvegy trónörökösne ma délelőtt Münchenből Regensburgba utazott.

— Frigyes főherceg a népoktatásnak. Mint pozsonyi tudósítónk írja, Frigyes főherceg hét-száz forintot adományozott Izsóp községnek egy római katolikus magyartanypérvü iskola építésére.

— Vadászat Kisjenőn. József főherceg aradmegyei uradalmában, Kisjenőn tíz napig tartó udvari vadászat kezdődött ma reggel. A vadászatokon részt vesz József főherceg is vejeivel, Fülöp orléans herceggel. A főherceg tegnap utazott Kisjenőre.

— Előadás a nemzeti múzeumban. Pulszky Ferenc penditette meg ezelőtt huszonötével azt az eszmét, hogy a nemzeti múzeum kincseit, érdekességeit alkalmas időben tartott előadásokon ismertessék a nagy közönséggel. Több ízben próbálkoztak is ezzel, de csak Wlassics Gyula vallás és közoktatási miniszter honosította meg teljesen, úgy hogy már most minden vasárnap van valamilyen szakelőadás a múzeum egyik-másik gyűjteményében. Eddig leginkább az iparos és a középosztály látogatta ezeket az előadásokat, ezeknek a számára voltak rendezve. Most Wlassics Gyula vallás- és közoktatási miniszter a művelt közönség részére is nyitottat ilyen előadásorozatot. Ma délelőtt tartották az elsőt. Ott voltak a többek között Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter a feleségével és sógornőjével, Berzeviczy Albertné a leányával, gróf Teleky Sándorné, Benczur Gyulané dr. Tauffer Vilmosné, dr. Bókay Árpád és felesége, báró Lipthay Béla, König Gyulané, Beöthy Zolt, Alexander Bernát stb. A előadás előtt Szalay Imre nemzeti múzeumi igazgató üdvözölte az egybegyűlteket és megköszönte a miniszternek, hogy az új előadási ciklust megnyitotta. Ezután Hampel József sorra magyarázta a múzeum antik szobrait.

— Végzetes párbaj. Milanóból írják: Még a nyáron történt, hogy Manuelo Sándor vasuti mérnök megismerkedett dr. Ricordi Emil feleségével, aki akkor szalmaözvegységének vidám napjait élte, mert férje, valahol Ausztráliában utazgatott. A mérnök és a doktorné viszonya rövid idő alatt igen bizalmasá vált, s mikor a férj hazajött, már mindenfelé suttogtak a dologról. Ricordinak első dolga volt, hogy feleségét hazaküldte és Manuelt provokálta. Manuelo elfogadta a kihívást és a párbajban csontig erővágást mért

ellenfelének jobb karjára. Az orvost ajultán vitték haza a lakására és napokig nem is tudták eszméletre téríteni. A szerencsétlen ember roppant sokat szenvedett, mert a seb elmérgesedett. Az orvosok mindent elkövettek, hogy megmentse a megsebesült kárt, de nem sikerült. Amputálni kellett. Hosszantartó kínlódásai után néhány nappal ezelőtt ment ki először az utcára Ricordi. Ahogy egy kávéház mellett elment, Manuelt pillantotta meg, aki akkor lépett ki onnét. A mérnök elszápadt volt ellenfelének láttára, s mikor észrevette, hogy megsebesített jobb karját elveszítette a szerencsétlen férj, Manuelo elajult. Hazavitték a lakására s mikor magához tért, az orvosok konstatálták, hogy megmegörült. A szegény ember folyton sir és értelmetlen, összefüggés nélküli dolgokat beszél. Sorsa iránt az egész városban nagy a részvét s mikor a tébolydába bezállították, maga Ricordi is együtt ment egy darabig azzal a menettel, mely az eleven emberek temetőjébe vitte azt, aki családi boldogságát tönkretette és testét megcsontította.

— Polónyi Géza és Eötvös Károly. Várkonyi István, a fogházban levő szocialista népevezér — mint egy ellenzéki színezetű könyvatos jelenti — levelet írt Polónyi Gézának, hogy vállalja el az ő pörének vitéljét Eötvös Károly helyett. Polónyi Géza ugyancsak a könyvatos szerint — a megbízatást elfogadja.

— Nemzetközi diák-kongresszus. Ma délelőtt nyitották meg Turinban a nemzetközi diák-kongresszust, amelyen a brüsszeli, budapesti, buenos-ayresi, bukaresti, hágai, montpellieri, párisi és zürichi egyetemek vannak képviselve. Az idegen képviselőket, akiknek csak egy része az egyetemi zászlókkal jelent meg, élénk uváczsióban részesítették.

— Halálozás. A pozsonymegyei határszéli magyarságot súlyos csapás érte. Egyik leg buzgóbb harcosát vesztette Némethy Imre, a Pálffy-féle hercegi uradalom nyugalmazott kormányzójának személyében, kit tegnap kísérték örök nyugalomra Malaczkán. A nagytevékenységű és köztiszteltetben álló férfiú hatvankilencz évet élt.

— Kéjuzás az Ördög-szigetre. A chicagói Opera igazgatója élelmes ember lehet. Erre mutat legalább az az ajánlata, melyet a francia köztársaságnak tett, egy nappal azután, hogy a semmitőszék elbatározta, a Dreyfus-pör revízióját. Blassure igazgató huszonötezer dollár évi bért ajánlott fel a francia kormánynak arra az esetre, ha az Ördög-szigetet rendelkezésére adják, miután onnan Dreyfust elhozták. Szabályszerű tervet mellékel az ajánlatához, melyben hemutatja, miképen szándékozik a pusztaszigetet kiránduló helylyé alakítani. Dreyfus börtönét, valamint az örök kaszárnyáját természetesen érintetlenül hagyná. Hiszen azok képeznék a legvonzóbb látványosságokat a szigeten, melyen Blassure elegáns szállodát akar felépíttetni. Sőt hajlandó, mint ajánlatában mondja, az évi bérösszeget harmincezer dollárra is felemelni, ha a kormány Dreyfus örökének megengedi, hogy a szigeten maradjanak és a vendégeket hajdani foglyokról tájékoztassák. A vállalkozó szellemű opera-igazgató Bahia-Nord-Póintból hetenkint egy-egy hajót akarna elindítani kirándulókkal az Ördög-szigetre. A kéjuzási jegyárát már meg is állapította. Személyenként százhuszonöt dollárra szabta az árat. Az ut oda és vissza a hajón huszonnégy-huszonnégy óráig tartana. A százhuszonöt dollárért azonban az utas még tíznapi ellátásban részesülne az Ördög-sziget szállójában. A legérdekesebb ebben az igazán amerikaias izü vállalkozásban, hogy a direktornál már előre lefoglalták az első hajók összes jegyeit.

— Lopás az államvasutak igazgatóságában. Az Államvasuti igazgatóság Andrássy-uti palotájában a főpénztárnál tegnap nyolczszáz forintnak lába kelt. Postára tétel végétt volt ez a pénz több kisebb-nagyobb összeggel az asztalra téve s míg az asztalnál dolgozó tisztviselő néhány percze egy másik szobába távozott, valaki a nyolczszáz forintot elemelte. A többi pénzeszomag ott maradt. A tolvajt persze keresik.

— Merénylő anarchista. Lyonból jelentik, hogy ott egy veszedelmes anarchistát fogtak el a napokban, aki három rendőrré revolverrel rátámadt. A mult hét valamelyik napján, reggelre kelve, a városban mindenfelé vörös, anarchistáktól kiragasztott plakátok meredtek a lyoniakra. A rendőrfőnök rögtön kiadta a parancsot, hogy ezeket a veszedelmes nyomtatványokat távolítsák el a falakról. Délelőtt épen ezzel foglalatoskodott három rendőv a Place du Marché. Amint vakargatták a papírt, egyszerre egy lövés dördült el, s a golyó az egyik rendőrnek alsó ajkát horzsolta és egy fogát zuszta szét. Aztán egy második és harmadik lövés következett, de már ezek után a járóelők elfogták a lövöldözőt. Az izgatott tömeg, mely egy pillanat alatt összeverődött, meg akarta lynchelni a merénylőt s csak a rendőrök tudták megvédelmezni a nép dühétől. Bevitték a rendőrségre. Kihallgatásakor azt vallotta, hogy Charles Pillairenek hívják és Saint-Jean-des-Ollivesbe (Puy de Dome departement) való. Megvallotta, hogy lelkes híve az anarchizmusnak. Megmotozásakor anarchista iratokat és száz revolvertöltést találtak nála. Kihallgatás után rögtön börtönbe vették és szigorú őrizet alá helyezték.

— A dohány hazájából. Mexikóban a tanítók szorgalmas, jó magaviseletű tanítványainak megengedik, hogy a tanítási óra alatt szivarra gyujtsanak. Ilyen jutalomban egy óra folyamán esetleg többen is részesülnek. Sőt megtörténhetik az is, hogy a tanító az egész osztálynak megengedi a dohányzást és csakhamar ködszertű szivarfüst tölti meg a tantermet. Csak akik tudják, milyen mértékben van elterjedve Mexikóban a dohányzás, azok értik milyen jutalom egy ottani diáknak a dohányzást engedély. Három négy éves korától szoktatják már a szülők a gyermekeiket a legerősebb dohány-fajokhoz. A legtöbb családban az asszonyok és leányok is dohányoznak. Utóbbiak a fiukhoz hasonlóan szintén már három-négy éves korukban püfkelnek sajátágos alaku szivarjaikon, melyek többnyire husz centiméter hosszúak. Paragyaiban ugyancsak furcsán dohányoznak az emberek. A szivarok égő végét veszik szájukba olyan ügyesen, hogy sohasem égetik meg magukat. Pedig csak alvásközben nincs szivar a szájukban.

— Szerencsétlenség a vasuton. Mint löcsei tudósítónk jelenti, tegnap a poprádvölgyi helyiérdekű vasuton Késmárk és Szepes-Béla állomások között egy tehervonat elgázolt egy szekeret, amelyben három ember ült. Közülök Koralcsik Mihálynak a fejét teljesen elvágta a testétől, Mazirák Jánosnak mindkét lábát összeroncította s Gazsi Mihály szintén súlyos sebeket szenvedett. A hatósági vizsgálat kiderítette, hogy a kocsin ülők be voltak rugva, nem figyeltek a veszjelzésre s így maguk okai a szerencsétlenségnek.

— A negyvennyolczas honvédek gyűlése. A negyvennyolczas honvédek holnap délelőtt országos gyűlést fognak tartani az újváros háza közgyűlési termében. A gyűlésre összesereglett öreg honvédekma délután előértekezletet tartottak, amelyen a holnapi gyűlés tárgysorozatát állapították meg.

— Valódi Jaeger tanár-féle normál-alsóruhák (Benger gyártmánya), kötött és szövött gyapjúruhákat ajánl Helyek Adolf Szervita-tér, a vadászúthoz.

Napirend.

Naplár: Hétfő, november 14. — Római katolikus: Jukund pk. — Protestáns: Jukund. — Görög-ország: (november 2.) Acindin. — Zsidó: Marcheschvan 29. — Nap két 6 óra 49 perczerk reggel, nyugszik: délután 4 óra 8 perczerk. — Hold két reggel 7 óra 31 perczerk, nyugszik délután 4 óra 3 perczerk. Ujhold reggel 1 óra 21 perczerk.

A miniszterek nem fogadnak.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4-5-ig.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 óráig.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8-10 óráig.

A főváros magánépítési bizottságának ülés d. u. 5 óraker az új városházán.

A főváros közigazgatási bizottságának ülése délelőtt tíz óraker az új városházán.

Nemzeti mnémum: Természettár, nyitva délelőtt 9-1-ig. Többi tárai, köztök a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődij mellett tekinthetők meg.

Az iparművészeti társulat állandó bazárja nyitva 9-1-ig.

Szabadalmi levéltár nyitva délelőtt 9—1-ig.
Az egyetemi fűvészkerít (Üllői-ut) nyitvareggel 8-tól este 5-ig.
Az új országház kupolacsarnoka megtekinthető 10—1-ig 50 krajczár belépő díj mellett.
Természettudományi gyűjtemények múzeuma nyitva 10—12-ig. (Múzeum-körút 4.)
Rovar-gyűjtemény a nemzeti múzeumban nyitva 9—1-ig.
A mezőgazdasági múzeum a városi régi Széchenyi-szigeten nyitva délelőtt 10—1-ig, délután 3—5-ig.
A „Hódoltság-tiszteletvonat”, Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrássy-ut végén, látható reggel 9-től este 5-ig. Belépő díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

A jubileumi emlékérmek.

A hivatalos lap mai száma közli a király ötvenéves uralkodói jubileumának emlékére alapított udvari érem alapszabályait. A hivatalos lapnak ez a közleménye így szól:

Az Ő császári és apostoli királyi Felsége, I. Ferencz József császár és király által uralkodása kezdetének ötvenedik évforduló napja alkalmából alapított jubileumi udvari érem

Alapszabályai.

I. cikk.

Ez érem az előlapján Ő császári és apostoli királyi felsége legmagasabb képmását viseli, hátlapján pedig e fölirást:

Franciscus Josephus I.
Quinquagenarii Regni
Dium festum Celebrans

II. Decembris
MDCCCXCVIII.

tojtásdad alakban aranyból, ezüstből vagy bronzból kétféle nagyságban van verve s a meli baloldali oldalán fehérszegélyű vörös szalagon viseltetik.

Az érem szalagja a férfiak részére való nagyobb érmeknél sima szalag-darab, ezen keresztben ércz-csattal, mely az „1848—1898” fölirást viseli; a nők számára való kisebb érmeknél keskeny szalag s csokorba van kötve.

II. cikk.

Az érem „Jubileumi udvari érem”-nek nevezetik.

Viselendő a hádi érem után s a fegyveres erő tagjai részére rendelt jubileumi emlék-érem, valamint az állami polgári alkalmazottak jubileumi érme előtt.

III. cikk.

A jubileumi udvari érmet megkapják mindazok, kik az 1848. december 2-től 1898. december 2-ig terjedő időben Ő felsége legmagasabb személye körül, illetve Ő felsége legmagasabb udvartartásában szolgáltak vagy szolgálnak, még pedig:

1. A jelenleg szolgáló vagy régebben szolgált udvari főméltóságok, a császári és királyi ház és a külügyek miniszterei, testőr-kapitányok, a magyarországi udvarnagy, udvari alkalmazottak, az udvari színházak főintendánságának vezetői.

2. Ő felsége jelenlegi és volt főhadsegédei és szárnysegédei.

3. Az 1898. december 2-án a katonai irodában szolgáló tiszttek; a főhadsegéd parancsnok-tiszte; továbbá a katonai irodánál 1898. december 2-án tényleges szolgálatban levő hivatalnokok és a kabineti iroda hivatalnokai, kabineti küldönczei és irodaszolgái.

4. Az udvari négy főhivatalnál 1898. december 2-án tényleg szolgáló, végleges vagy ideiglenes hivatalnokok és segédhivatalnokok, a kinevezési oklevéllel alkalmazott udvari papság, az udvari zenekar tagjai, az udvari bál-i zenekar-igazgató, a házi tiszttek, a kinevezési oklevéllel alkalmazott nők szolgáló személyzet; továbbá az udvari négy főhivatalnál havi és heti bérért szolgáló férfiak és nők, valamint a napi bérért szolgáló férfiak, ha öt évi szakadatlan, kifogástalan szolgálati időt mutatnak ki.

5. Az Ő felsége testőrségeinél 1898. december 2-án szolgáló tiszttek, orvosok, hivatalnokok és testőrök; az udvari törzs-segéd-tiszt és az udvari törzs-örmeistere; továbbá a testőr-parancsnokságok által felfogadott házi személyzet, ha a testőrségnél töltött öt évi szakadatlan, kifogástalan szolgálatot mutatnak ki.

6. A rendek praelatusai és a rendek irodáiban alkalmazott hivatalnokok és szolgák.

7. A császári és királyi Ház és a külügyek miniszteriumának a legmagasabb udvar ügyeivel megbízott osztályánál 1898. december 2-án tényleg szolgáló hivatalnokok és szolgák.

8. A legmagasabb családi és magán-alapok főigazgatóságánál 1898. december 2-án tényleg szolgáló hivatalnokok és szolgák, továbbá az ezen igazgatóságok alárendelt hivatalnokok és kinevezési oklevéllel alkalmazott szolgák, valamint az e főigazgatóságoknál, a legmagasabb nyári lakokban és vadászházakban szoba-gondozónói, kulcsárnői, fehérnemű-gondozónói minőségben alkalmazott szolgáló nők; végre a kinevezési viszonyban vagy havi, heti vagy napi bérben álló, a legmagasabb alapok uradalmaiban alkalmazott férfiak, ha ezen uradalmakban töltött tíz évi szakadatlan, kifogástalan szolgálati időt mutatnak ki.

9. Az udvari táviróhivatalnál állandóan beosztott, 1898. december 2-án tényleg szolgáló hivatalnokok és szolgák; továbbá az ezen hivatalnál időlegesen beosztott hivatalnokok és szolgák, ha legalább is öt év óta teljesítettek itt szolgálatot.

10. A katonai iroda nyugalmazott tisztjei és hivatalnokai; a kabineti iroda nyugalmazott hivatalnokai, kabineti küldönczei és irodaszolgái; továbbá a katonai irodában vagy a főhadsegédek mellett való szolgálati alkalmazásból kilépett tiszttek, ugyszintén a katonai irodából vagy a kabineti irodából kilépett hivatalnokok és szolgák, még pedig a tiszttek, ha legalább három évig, a többiek, ha legalább tíz évig voltak szakadatlanul az illető szolgálati alkalmazásban.

11. Az udvari négy főhivatalnál alkalmazva volt, most már nyugállományban levő hivatalnokok, házi tiszttek és mindkét nembeli szolgák; továbbá az udvari négy főhivatalból kilépett hivatalnokok és kinevezési oklevéllel alkalmazva volt házi tiszttek és szolgák, ha legalább tíz évet töltöttek szakadatlanul udvari szolgálatban.

12. Ő felsége testőrségeinek nyugállományban levő tisztjei, orvosai, hivatalnokai és testőrei; továbbá a testőrsapatokból kilépett tiszttek, orvosok, hivatalnokok és testőrök, még pedig a tiszttek és orvosok tekintet nélkül a testőrségnél való szolgálatuk idejére, a többiek pedig, ha legalább tíz évet töltöttek a testőrség szolgálatában.

13. A legmagasabb családi és magán-alapok főigazgatóságának szolgálati körében alkalmazva volt, most már nyugállományban levő hivatalnokok és nyugdíjra vagy ellátásra jogosult szolgák, valamint a III. cikk 8. pontjában osztályozott szolgálónok; végre az ez alapok szolgálatából kilépett hivatalnokok és kinevezési oklevéllel alkalmazva volt szolgák, ha legalább tíz évet töltöttek szakadatlanul a legmagasabb alapok szolgálatában.

IV. cikk.

A III. cikk 10—13-ik pontjaiban felsorolt, az illető szolgálati viszonyból kilépett személyeknek csak akkor van igényük a jubileumi udvari éremre, ha nem valamely vétségük következtében mondtak le a szolgálatról, továbbá sem fegyelmi uton nem bocsátattak el; sem kilépésük után nem estek olyan fenytőbírói ítélet alá, mely a rendjelek és díszjelvények elvesztését vonja magután.

V. cikk.

A III. cikkben felsorolt személyek közül kapják:

a) a jubileumi udvari arany-érem: az udvari főméltóságok, a császári és királyi Ház és a külügyek minisztere, a főhadsegédek, a kabineti iroda igazgatója és a legmagasabb családi és magán-alapok főigazgatója;

b) a jubileumi udvari ezüst-érem: a testőr-kapitányok, a magyarországi udvarnagy, az udvari színházak főintendánságának vezetői, a tiszttek, hivatalnokok és segédhivatalnokok, az udvari papság, az orvosok, az udvari zenekar tagjai, az udvari bál-i zenekar-igazgató;

c) a jubileumi udvari bronz-érem: mind-

azok, akik nem tartoznak sem az a), sem a b) alatt említett személyek sorába.

VI. cikk.

A jubileumi udvari érem az ez éremben részesítendő minden személynek csak egyszer adatik ki.

VII. cikk.

A jubileumi udvari érmet csak 1898. évi december 2-től fogva szabad viselni.

VIII. cikk.

Az érem adományozásáról határozat vagy oklevél nem állíttatik ki.

IX. cikk.

Pusztán a szalagot az érem nélkül viselni nem szabad.

X. cikk.

A tulajdonos elhunytá után az érem az örökösök tulajdonában hagyandó.

XI. cikk.

A rendjelek és díszjelvények elvesztésére vonatkozó büntetőjogi határozatok a jubileumi udvari érmekre nézve is érvényesek.

A Petőfi-társaság ülése.

A Petőfi-társaság ma délelőtt fölolvasó-ülést tartott az Akadémia kistermében. Szokás szerint ezuttal is az irodalom legőszintébb hívei, a hölgyek és az ifjuság foglalták el a hallgatóság számára fönntartott helyet.

Az elnöki tribünön Bartók Lajos alelnök és Szana Tamás titkár ült. Elsőnek Tolnay Lajos lépett a felolvasó-asztalhoz. Vörösmarty Mihály költészetéről olvasott fel hosszabb irodalmi tanulmányt, melynek éle némiképp a Gyulai-iskola ellen irányult. Vörösmartyval — ugymond — most újból foglalkozik az irodalom iránt érdeklő közönség, sőt vannak, kik legnagyobb költőnk gyanánt emlegetik a Szózat költőjét; ez adott impulzust a felolvasónak, hogy Vörösmarty költészetéről értekezzen, noha, úgy látszik, irodalmi kritikái körökben Gyulai után senkinek sincs már mondanivalója. Érdekes vázlatát adta ezután Vörösmarty költői pályája kezdetének, hosszasan emlékezett meg a Zalán futásáról, majd a lírikus és drámaíró Vörösmartyt jellemezte.

Utána Ábrányi Emil olvasta fel „A krakéler” című monológiát.

Nem minden pikantéria nélkül való volt a következő szám: Dr. Kenedi Géza bemutatta „Előítéletek a nőkről” című elmefuttatását, amelyben mindenekelőtt azt jelentette ki a nagybárá hölgyközönségnek, hogy — ellensége a nőemancipáczióknak. A hölgyek valóságos harcziás kedvvel hallgatták, amint Kenedi kikelt a századvég nőemancipáló mozgalmái ellen és határozottan biztosította őket, hogy a nő és férfi közt kitört életharczban, mint eddig is mindig, ezentul is a férfi lesz a győztes.

A nőnek a családban, a jövő nemzedék nevelésében van a hivatása.

Némileg kiengesztelődött a hölgyközönség hangulata a felolvasó iránt, mikor a szerelemre és házasságra tért át elmefuttatásában. Szerelem és házasság egy volna tulajdonképpen, csak a modern századvég szakította ketté ezt a fogalmat azzal, hogy a házasság főtenyezőjeként főszerepre juttatott olyat, aminek a szerelemhez semmi köze: a hozományt, a rangot, a protekciót; szóval: az anyagi és társadalmi érdeket. Így esik meg aztán, hogy a lányok manapság vajmi gyakran szerelem nélkül hajtják fejüket a házasság járma alá, szenvedés az osztályrészük életük végéig, de azon tul is, mert a családi élet ilyen könnyelmű-felfogása megboszulja magát a gyermekekben is.

Mire idáig ért a felolvasó, már a hölgyek tőle sem vonták meg a tapsot.

Utolsónak Szabóné-Nogáll Janka olvasta fel „A végeladás” című kedves elbeszélését. Ezzel a nyilvános ülés véget ért és a tagok zárt ülésben a folyó ügyeket intézték el.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Blanchi mint Rozina.** Zsufolt nézőtér előtt énekelte ma este az Operaházban Bianchi Bianka a „Szevillai borbély” Rozináját. Ma már nagyon kevesen járatosak a Rossini stíljében: Bianchi eme kevesek közül való. Rossini óta senki, épeenséggel senki sem csinált a „Szevillai borbély”-hoz hasonló pezsgő, jókedvű zenét. Hattyudala volt ez az olasz vig operának, amelynek ma nincsenek sem mesterei, sem énekesei többé. Csak a művészet egyes kiváltságos nagyjai őrzik és élesztik, mint régente a Veszta papnői a szent tüzet. Amikor Bianchi eljő, a Rossini vidám, kecsesen hajló kobokjai előbujnak rejtekükből és ünnepséget csapnak. Bianchi persze fenségesen énekel ma is. Minden áriája egy-egy eldalolt tündértánc, amelyet ajka körül az ő édes, hófehér tiszta hangjai lehetnek. Betétdalát, egy „Moissoneuses” (Az arató leányok) című francia keringőt a parcekig tartó tapsvitára meg kellett ismételnie. Pompás volt Takáts borbélyja, szépen énekel Arányi és sokat mulattak Hegedűs Bartolóján A karnagy székben Erkel Sándor ült, tehát a szereplőknek és a közönségnek egyaránt szerencsés estélyük volt. De a szövegek fordítása annyira elavult (bár sohasem volt ez magyar), hogy okvetlenül restaurálni kell. Figaro például azt ajánlja Rozinának, hogy hívja meg egy levélkében a grófot. Az operában ezt Figaro így mondja: „Egy levélke nyomában itt t e r e m t i ő t”. Ez nincs magyarul. Hát amikor Baziliót hazaküldik azzal, hogy feküdjék ágyba, mert egész testében reszket, és csudálkoznak előtte azon, hogy ilyen állapotban el merete hagyni a szobát, és ezt így énekelik: „Hogy Bazilio? És ön itt van h i d e g é v e l?” Ilyen szép estén, amikor a néző zenei érzékét nem sérti semmi, kár az, ha nyelvérzékünkre nincsenek hasonló tekintettel. A dalmű után Sztrojanovits Jevő „Tous les trois” című balletjét adták. De milyen torzképet csináltak ebből a kedves zenéjű apróságból! Egy rövid félóra alatt mennyi készületlenség és zűrzavar! Smeraldi ur őrizze a jövőre jobban balletmesterei hitelét: ma az első táncosnőtől az utolsóig mindenki paklizott ennél a tous-les-trois-játszanál.

m. g.
* **Kopácsi Juliska** Drezdában. Karcagné-Kopácsi Juliska asszony most Drezdában vendégszerepel és mint „Szép Heléna” arat sikereket. A művész nő a jövő héten a „Gésák”-ban éneki először Mimosál.

* **Filharmoniai hangverseny.** A második filharmoniai hangverseny szerdán esti fél nyolcz órakor lesz Erkel Sándor vezénylete alatt a Vigadó nagytermében. Ezen a hangversenyen Bauer Harold párisi zongoraművész fog közreműködni.

* **Nikisch Brüsszelben.** Nikisch Artur, aki tudvaleg a lipcei Gewandhaus-hangversenyek és a berlini filharmonikusok karnagya, ezenfelül most elvállalta a brüsszeli Monnaie-színházban rendezendő népies hangversenyek vezetését.

* **Vörös sapka.** A Népszínházban kedden kerül fölújításra Vidor Pál régi jó népszínműve, a „Vörös sapka”, új szereposztással. A darab először 1882. május 27-én, utoljára 1887. december 11-én került színre, ez időközben 36 előadást ért meg. A reprise alkalmával Blaha Lujza szerepét leánya, Blaha Sárika veszi át.

* **Strindberg új drámája.** Strindberg Ágost, a kiváló svéd író, új darabot fejezett be „Damaskuszba!” címmel, amely most könyvalakban jelent meg, de legközelebb a kopenhágai Dagmar-színházban színre is kerül. A darab meséjében Strindberg saját élete történetét mondja el. A dráma hőse elbagyja nejét és gyermekeit, mert nem tudja őket eltartani; hollyongása közben pedig egy hölgyvel találkozik, aki egy orvos barátjának a felesége. A hős beleszeret e hölgybe és megszökteti, csak hogy törvénytelen viszonyuk miatt nem akarják őket sehol sem befogadni, még a nő szüleinél sem találnak szives menedéket. A férfi könyvalakban közzéteszi alchémista tanulmányait, de megülja kedvesének, hogy ezt elolvassa. Mikor pedig mégis észreveszi nála a könyvét, kijelenti, hogy nem élhet vele

orább. A következő felvonásban egy kolostorban találjuk a férfit, ahol büneiért vezekel és folytatja alchémista tanulmányait s ahol hölgyével még egyszer találkozik. Végül halálra ítélik egy olyan bűnért, amit el sem követett. Halála előtt így szól a gyóntató lelkészhez — s ezzel végződik az érdekes darab:

— Jer, mielőtt még megbánám

* **Az új nemzedék.** Az országos színművészeti akadémia ma este tartotta a Várszínházban első ideai előadását: Császár Imre növendékei Manuclnek „A munkások” című egyfelvonásos színművét és Molière-től a „Tudós nők”-et játszották. Azok között a fiatal hölgyek és urak között, akik ma bemutatkoztak a színpadon — sajnálattal kell konstatálnunk — nincs egyetlenegy sem, akit a legjobb akaratú is erősebb tehetségnek tarthatnánk, olyannak, aki tünaszta lehetne a jövő színpadának. Egyikük-másikuk úgyesen mozog a színpadon, mint Sebestyén Géza, vagy Székely Dezső, szép megjelenése van Bajor Rizának, jó beszélő hangja Szécsi Saroltának. Egy kevés komikai ér mutatkozik Gyulai Zsigmondnál, némi temperamentum nyilatkozik meg Barna Jolán játékában. De nincs egy sem, akinél együtt volna több ilyen tulajdonság és akinél ezeket egységessé is forrasztaná az a bizonyos sokra. Egészen tudjuk, hogy az iskola tanítványainak nem adhat tehetséget, de legalább az eredeiséget ne ölje meg az avultas hanghordozással és még sablonosabb mozdulatokkal, amelyekre színiakadémiánkban a fiatalokat tanítják. A „Munkások” is különben olyan darab, amelynek kopott, unalmas meseje nem inspirálhatja a kezdő színészt.

* **Feszty-kiállítás.** Feszty Árpád kiállítása a városligeti múcsarnokban a hét végéig marad nyitva. A nagy teremben ugyanis a hét végén kezdik a téli tárlat képeinek elhelyezését. A két nagy ezredévi képet azután elszállítják rendeltetési helyére, „Zoltán eljegyzése”-t Bihar vármegye és „A bányász család”-t Komárom vármegye székházába. Mind a kettőt finnépélyesen leplezik le.

FŐVÁROS.

(**Bánffy Dezső díszpolgársága.**) Ma este megint értekeztek a miniszterelnök díszpolgársága ügyében. A „Sas”-körben volt a gyűlés. Megállapodás azonban a díszpolgárságra nézve ma sincs, csak abban sikerült megegyezniük, hogy terveiket továbbra is titokban tartják.

(**Utószemle.**) A főváros területén tartózkodó szabadságolt tartalékos és póttartalékos legénység utóellenőrzési szemléje novemberben lesz. A honvéd utószemlék a Ferencz József honvéddalozási kaszárnyában november tizenhetedikétől november huszonegyedikéig tartanak. A közönségseregnyeliek utószemléje az űllői-úti Mária Terézia-kaszárnyában lesz és november huszonegyedikétől december ötödikéig tart.

VIDÉK.

(**Papi nyugdíjintézet.**) Dr. Ivánkovits roznói püspök egyházmegyéjének papsága számára nyugdíjintézetet akar létesíteni, s e célból é hónap 8-ára összehívta papjait Rozsnyóra. A tanácskozás eredményeképp egy tervezetet állapítottak meg, amely szerint minden egyházmegyei pap, aki akár koránál, akár munkaképtelenségénél fogva nyugalmába megyen, legalább hatszáz forint nyugdíjat kapjon. A nyugdíjalap létesítéséhez a püspök évente ezer, a káptalan ötszáz forinttal járul. A plebánosok jövedelmük két százalékát fizetik a nyugdíjalaphoz, a káplánok pedig egyszersmindenkorra három forintot.

(**Feloldott közgyűlési határozat.**) Arad vármegye köztörvényhatósága a minap leszavazta a tisztviselők fizetésének emelésére és Krivány sikasztásának fődözésére tervezett pótdáról szóló javaslatot. A belügyminiszter a határozatot feloldotta és új határozatot hozatalára hívta fel a köztörvényhatóságot.

(**Köztörvényhatósági tag-választás.**) Arad város köztörvényhatósági bizottságába harminczhét új tagot választottak. Minden kerületben a szabaddelvű párt győzött.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— **Halálos ítélet.** A debreczeni hadbíróóság halálra ítélt egy bakát. A legsúlyosabb bűn terhelte a szerencsétlent: fegyvert fogott a főbbvalója ellen, le akarta űtni a gyakorló-téren a puskatusával. Róth Jánosnak hívják a halálra ítélt katonát és közlegény a császári és királyi harminczkilencedik gyalogezredben.

A polgári törvénykönyv.

Az általános polgári törvénykönyv szerkesztőbizottsága legutóbb Erdély Sándor igazságügyminiszter elnöklése alatt ülést tartott, amelyen Lányi Bertalan miniszteri tanácsos, a hitbizományi jog szerkesztője, megkezdte a családi hitbizományok törvényhozási alapelveinek előadását.

Az előadó a családi hitbizományok rendezése kérdésében kettős álláspontból indul ki. Az egyik az, hogy a törvényhozásnak a családi hitbizományok intézményével foglalkoznia kell; a másik pedig az, hogy célba kell venni a családi hitbizományok reformját aképen, hogy a családi hitbizomány intézményét a mai társadalom jogrendjébe és gazdasági szervezétébe beillesztsék. Nézete szerint módosulnia kell annak az álláspontnak, amelyet a törvényhozás a hitbizományokkal szemben eddig elfoglalt. Ezen alapszik a reform szükségé.

Az elz az, hogy fentartván a családi hitbizományok intézményét, ez a mai viszonyoknak megfelelően újraszabályozást nyerjen oly szervezettel, mely lehetővé teszi, hogy egyrészt érvényre jussanak azok az előnyök, amelyeket az intézmény megóvni kíván, másrészt pedig ellensúlyoztassanak azok a jogi, társadalmi, gazdasági és egyéb hátrányok, melyeket a hitbizományok jelenleg okoznak.

A vezéreszme mindenütt a magánérdek összehangzásba hozatala a köz érdekével. Kölcsönhatás létesítése az egyén, a család, a társadalom és az állam érdeksphaerája között.

Első sorban a hitbizomány létesítésének kérdése jön figyelembe, a megoldásnak azzal a tendenciájával, hogy a hitbizomány alapításánál a magánakarattal mellett teljes érvényre jusson a köznek akarata is. Ezzel kapcsolatos a hitbizományi kötelek megvalósítása.

Ezután következik a hitbizomány belső szerkezete, főleg a hitbizományban való utódlás rendje, amelyet pontosan megmagyarázandó rendelkezésekkel kell meghatározni. Nevezetes része a célba vett reformnak a jog- és érdekkörök alakulása a hitbizomány fennállása alatt.

Az idevágó szabályozásnak kettős a vonatkozása. Az egyik vonatkozásban tulnyomóak a jogi momentumok, a másik vonatkozásban tulnyomóan vannak a gazdasági szempontok. Az egyik a hitbizományi vagyon tekintetében érdekelt személyek jogviszonyait érinti; a gazdasági szempont szabályozása pedig arra irányul, hogy a hitbizományi vagyon kezelésének oly kötelező rendszere legyen, amely a vagyonmegosztásnak a hitbizomány megköltöttségében rejlő gazdasági és társadalmi hátrányait lehetőleg ellensúlyozza. A hitbizomány megszűnésének kérdésénél az a tendencia, hogy a hitbizomány ne álljon fenn többé akkor, ha célját veszítette, vagy ha célját többé megvalósítani nem képes. Ezután az előadó áttér az irányadó szempontok körvonalozására. Ami a hitbizomány létesítésének kérdését illeti, a következő kérdést veti fel:

„Szükséges-e, hogy a hitbizomány alapítását célzó magánrendelkezés hatálya az állami jóváhagyástól télessék függővé, és ha igen, miben álljon ez a jóváhagyás?”

A jóváhagyás jogi természetét ugyanis különbözőképen lehet felfogni ahhoz képest, amint azt a törvényhozó hatalom, a bírói hatalom vagy a végrehajtó hatalom tényének minősítjük. Az előadó saját álláspontját abban foglalja össze, hogy a hitbizomány alapításának állami jóváhagyása a törvény konkrét alkalmazása körébe tartozó határozat, amelyet a hitbizomány létesítése által érintett érdekek nagy fontosságánál fogva a törvényhozás tényezőre kell bízni.

A bizottság a kérdés tárgyalását a jövő ülésén folytatja.

SPORT.

+ Uj jockey. A lovak Lederer-istálló, mely tudvaleg a híres amerikai jockey-val. Tod Sloane-val tárgyal, hogy az Ausztria-díjban Timár lovaglására megverje, elhatározta, hogy Angliából szerződöt egy elsőrendű jockeyt. Az istálló menagerje Kutschenbach, a napokban el is utazott Angliába, hogy egy jockeyt engagáljon. Peake, az istálló volt jockeyja Németországban fog jövőre lovagolni.

+ Francia lovak az angol derbyben. Az Angolországban lefutandó 1889-iki epsomi derbyt az a veszély fenyegeti, hogy francia ló nyeri meg. A francia telivértenyésztés legjobb két-évesét, a tüneményes „Holocaustert” szándékozik gazdája J. de Brémond a jövő évi angol derbyre, mint startolót kiküldeni. Régi csorbát van hivatva kiköszörölni Epsom pályáján, ahol 1865. óta, mikor a francia származású „Gladiateur” győzött, a francia lovak következetesen kudarcczal mérköztek meg az angol lovakkal.

+ Lóversenyek Perzsiában. Teheranban a múlt hónap 21. és 23-ik napjain volt az idei két-napos lóverseny-meeting, melyen a perzsa „derby” is eldöntésre került. A „derby” szó alatt korántsem szabad európai fogalmaknak megfelelő versenyre gondolnunk. Különböző koru lovak vehetnek ugyanis részt benne, ugyancsak nem egészen határozott súlyok alatt. A verseny távolsága négyezer méter volt és a győző Teherán város kék szalagját kapta jutalmul. Ezidén egy Sancer nevű öt éves angol származású telivér nyerte el a díjat.

ÜZENETEK A KÖZÖNSÉGNEK.

Cz. J. Barta. Értesítést tudomásul vettük. A lapot oda fogjuk küldetni. Tudósításait várjuk.

6169. sz. előfizető. Budapest. A festészeti Akadémia hat középiskolát végzett fiatal embereket vesznek föl. Miniszteri engedéllyel kivételesen négy osztály is elegendő.

G-y Lajos. Budapest. Nem szeretünk és nem is szoktunk más lapokról véleményt mondani. Ön azt kívánja, hogy ismerjessük meg a Budapesti Szemle irányával. Jó. Ezt szívesen meg tesszük, a nélkül azonban hogy egy szót is szóljunk róla. Beszéljen a lap maga. A B. Sz. borítékán ez áll: „A Budapesti Szemle tájékoztatói igyekszik a közönséget azon eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket...”. A legutóbbi számban pedig ezek a cikkek jelentek meg: Reman és Berthelot levelezése; A három görög tragikus; Az ember hangja és a beszéd; Otthon, a szálló földön; angol regény; egy vers Gyulai Páltól és egy másik vers Paul Verlainétól; értekezés a világtörténelemről s egy könyvismertetés. — Hogy ezek a cikkek mennyire tájékoztatják a publikumot azokról az eszmékről, a melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket, azt ítélje meg ön.

J. Gy. Budapest. Sajnáljuk, de a kurrentált mű-népdalok illetőségi helye ismeretlen előttünk. Szóval teremnek ezek a szín, élet és illat nélkül való „mezei” virágok, amelyek csak addig tartalmak előttünk, amíg látjuk őket. A kerdezt dalok közül a második, a „Mit ér a szerelem hecsiket nélkül és fordítva?” típusa lehet a fővárosi kávéházban született népköltészeti termékeknek. Már a címe is rányomja ezt a bélyegyet.

S. G. Arad. Legzélszerűbben cselekszik, ha valamelyik budapesti szabadalmi irodával lép érintkezésbe. Talán akad olyanra amelyik finanszírozza vállalkozását. Hozzánk kár volna elfáradnia konzerv-mintáival, mert mi ugy sem tehetünk a dologban semmit. Levelet nem írhatunk. Az öt krajczár a szegényeké.

S. K. Kaposvár. A sorsjegyet illetőleg kis türelmet kérünk. A napokban értesítjük majd a kuzás eredményéről.

V. L. Nagyvárad. Ha érdeklődik a spiritizmus iránt, akkor kellemesen fogják meglepni a Kátángy-naptárnak a spiritizmusról szóló cikkei, amelyeket csupa „beavatottak” írnak. Dessewffy Arisztid spiri-tizma könyvét bármely könyvkereskedésben megkaphatja.

G. D. Miskolc. Az első hibát ön követte el még pedig azzal, hogy az elutasításnak kitette magát. Az, hogy ön már több ízben tett látogatást a kisasszony családjánál, meglehel, hogy följogosította a kisérőt följárlására, azzal azonban számot kellett volna vetnie, hogy a nevelőnő ismeri-e őnt? Ha ismeri és tudja, hogy a családdal bizalmas viszonyban van, (ha

ugyan így áll a dolog), akkor személyes okból utasította vissza ajánlatát, ha azonban csak kevéssé vagy sehogysem ismeri, világos, hogy az elutasítással leg-
elemibb kötelességét teljesítette. Magyarazatot csakis a kisasszony mamája és a nevelőnő adhatnak. Semmi-
esetre sem lehet nagy káoszt csinálni a dologból.

KÖZGAZDASÁG.

Magyar osztálysorsjegyek Ausztriában. A „Pol. Corr.” megczáfolja azt a hírt, hogy a osztrák és magyar kormányok között tárgyalások folynak az iránt, hogy a magyar kormány akadályozza meg az osztálysorsjegyeknek Ausztriába való becsempészését. Természetes, hogy Magyarországon nem segítük elő a csempészetet, de ez ellen hathatósan csak az osztrák hatóságok járhatnak el akként, hogy egyszerűen lefoglalják a sorsjegyeket ajánló körözvényeket.

Magyar Ipar- és kereskedelmi bank. Az intézet romániai petroleumüzletére vonatkozólag érdekes hírt közöl a „N. Fr. Presse” mai száma. Jelenlik ugyanis Bukarestből, hogy az „Etoile Roumaine” telepein néhány nap óta egy új kut van működésben, amely az utóbbi 24 órában 100 boni nyersolajat produkált. Az előző napokon ez a kut több mint 70 boni kőolajat szolgáltatott.

Marhakivitelünk Németországba. Mint a Reichsanzeiger jelenti, a német kormány ismét megengedte a szarvasmarha behozatalt a német birodalom területére, mivel Ausztriában és Magyarországon a tüdővész megszűnt.

Első magyar részvény-sorfőződé. E társaság ma tartotta közgyűlését Pucher József elnöklése alatt. Az igazgatóság jelentése szerinti az eredményben nem történt visszaesés. A tiszta nyereség 287.109 forint 94 krajczárt tesz, mely összeghez hozzáadva a múlt évi nyereség áthozatalt 26.540 forint 11 krajczárt, 313.650 forint 5 krajczár áll rendelkezésre. Ebből osztalék-gyanánt 3000 darab részvény után 70 forintjával 210.000 forintot fizetnek, az igazgatóság íradozására a tisztviselők jutalmazására 53.679 forint 79 krajczárt fordítanak, a fennmaradó 51.970 forint 26 krajczárt új számlára vezetik át. A felmentések megadása után megjejtették a választásokat.

Uj vasut Nyiregyházáról írja levelezőnk: A Szabolcsmegyében építendő új vasut, az ártéri vasut ügyében értekezlet volt tegnap Nyiregyházán Kállay András elnöklése alatt. Az engedményes Járossy Sándor bejelentette, hogy az ártéri vasut kiépítési költségeinek kétharmadát egy első-rangú hazai vasut építészeti társulatnál biztosítottá igy reményli, hogy a rakamazai vasutállomással való összeköttetés is engedélyeztetni fog. Az értekezlet megbizta az engedményest, hogy a vasut előállítási költségei fedezéséhez szükséges egyharmadrész erejéig az érdekelt községekkel lépjen szerződésre.

IDŐJÁRAS.

A m. kir. országos meteorologiai intézet tájékoztató jelentése 1898. november 13-án reggel 7 órakor

Table with columns: Állomások, Légnyomás mm., Hőmérséklet Celsiususban, Csapadék mm., Állomások, Légnyomás mm., Hőmérséklet Celsiususban, Csapadék mm.

Az általán depression a La Manche-csatorna vidékére vonult és zart alakot ölt. Nyomában a légnyomás erősen emelkedett. A délkeleti maximum gyengülést kezd. Eső volt Angliában és Franciaországban. Másutt az idő száraz. Anglia nyugati partvidékén viharos északi szelek mellett erős lehelés állott be. Hazánk időjárásában nincs változás. Csapadék — frange ködszállást leszámítva — nem volt. A hőmérséklet keleten alacsonyabb, mint nyugaton. Sok helyen ma reggel köd van. Reggelre még száraz és hűvös idő várható, később nyugatról enyhülés és csapadék valószínű.

SZERELEM NÉLKÜL.

Francia regény.

(2)

Írta: PIERRE DAX.

— Oh! Igen... szenvedek!
— De csak fizikailag?
— Csak úgy.
— Fényes házasságot kötsz.
— Nagyon fényeset...
— Atyád és anyád ujonganak a boldogságtól.

— Igazat mondsz: ujonganak.
— Párisban lakol, ha kedved tartja.
— Igaz.
— A vidéken, ha megelégedted Párist.
— Ez is igaz.
— Nos' tehát, Lucienne?
— Hallgass... ha nem talárod ki, hát nem is tudsz megérteni engem. Azt hittem, hogy te tisztában vagy az én szenvedéseimmel s hogy e halálos órában nem kell megtennem legszomorubb vallomását egy szívnek, mely hoinap másé lesz...

Jeanne arczába szűkött a vér, míg lángoló tekintettel kérdezte:
— Nem szereted őt?

A menyasszony tompán, idegesen kaczagott, olyan siri hangon, melynek hallása oly fájdalmasan hat.

Kacszájának kínos visszhangja felriasztotta Luciennt és idegesen babrálva zsebkezdőjével, fuldokló hangon, ajkán gunyos kifejezéssel szolt:

— Megörültél? Azt kérde, hogy szeretem-e?... Szeretem-e?... Szeretek-e egy férfit, akit legfőlebb háromszor vagy négyszer láttam?... És aztán miért is szeretném?... Azért mert hizeleg nekem, mert tömjénez, mert elhalmoz csecsbecsékkel? Oh! nem ez a szerelem, vagy legalább nem ilyenek kell lennie... A szerelmet nem lehet erőltetni, akarni; az ember nem lehet ura a szerelemnek, hanem ő az ur mi fölöttünk. Azt hittem, hogy képes leszek őt szeretni!... Azt hittem, hogy vonzódni fogok hozzá idővel... Oh! igen... holnap az övé lesz már... és én nem szeretem őt... nem szeretem őt!... De mi is volt reám nézve ez az ember, ez a teljesen felesleges, minden ízében külsőséges, ünnepélyes ur?... Oh, iszonyodom tőle, kiben nincs semmim az én szenvedélyes, benső lelkületemből!... Éreztem magamban erőt, hogy azzá legyek, amire sorsom kiszemel; hősiesen és hűségesen akartam meghozni számára minden áldozatot; bátorságom leit volna a küzdelemre és ma olyan vagyok, mint a kődarab... holnap pedig... a felesége leszek!... Nem tudok gondolni erre anélkül, hogy hideg borzongás ne futna végig minden tagomon... pedig a valóság az... látod... hogy fényes házasságot kötök...

— De mi kifogásod van ellene? kérdezte Jeanne félig elfojtott hangon.

— Mit mondjak? Tanulmányozd őt csak egy fél óráig és meglátod, hogy nincs benne semmim, megért, semmim, amit tetszhetnék nekem... És holnap az egész világ boldognak fogja mondani a fiatal asszonyt!

Lucienne ajkán keserű mosoly siklott végig.

— Lucienne, te megijesztesz engem... Mért nem vallottad be mindezt előbb?

— Oh, kis bolond! bevalljam-e, hogy nem tetszik nekem egy vőlegény, aki minden nagyobb vállalat részvényese? Kisleányos szélselyből elszalasszak egy ilyen fényes alkalmat, minő sohasem kinálkozik többet? Oh, Jeanne, te még naivabb vagy, mint én! Hát fordítottam volna egy urnak, kinek minden zsebe tele van „czimletekkel”? Lemondtam volna a záloglevelek és kölcsönkötvények halmazáról? Mire is gondolsz, te kis bohó? Nem, drágám, el kellett fogadnom, még akkor is, ha nem vagyok is teljesen tisztában valódi értékével azoknak a „czimleteknek”, mik elkábítják fejemet s mik benne vannak a házassági szerződésünkben... igen a szerződésünkben!...

Keserűen felkaczagott.

